

# OBSAH

|                                                                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| HLAVA IV. ROZVITÝ FEUDALISMUS . . . . .                                                                                              | 5   |
| Úvodem — Základní literatura . . . . .                                                                                               | 7   |
| <i>Kapitola I. Rozvoj výrobní techniky</i> (M. Teich) . . . . .                                                                      | 11  |
| <i>Kapitola II. Vznik a rozvoj měst v Evropě</i> (A. Teichová) . . . . .                                                             | 36  |
| 1. Středověká města . . . . .                                                                                                        | 37  |
| 2. Městské hnutí za komunu . . . . .                                                                                                 | 42  |
| 3. Rozvrstvení městského obyvatelstva . . . . .                                                                                      | 47  |
| 4. Rozmach zbožní výroby, obchodu a peněžního hospodářství . . . . .                                                                 | 59  |
| 5. Vliv peněžního hospodářství na venkově . . . . .                                                                                  | 67  |
| <i>Kapitola III. Partikularismus v Itálii a v německé říši</i> (A. Teichová) . . . . .                                               | 69  |
| 1. Italská města a partikularismus . . . . .                                                                                         | 69  |
| 2. Vítězství partikularismu v německé říši . . . . .                                                                                 | 75  |
| 3. Flanderská města . . . . .                                                                                                        | 78  |
| <i>Kapitola IV. Posílení panovnické moci a vývoj k vytváření centralizovaných monarchií v západní Evropě</i> (A. Teichová) . . . . . | 82  |
| 1. Vývoj k centralizované monarchii ve Francii . . . . .                                                                             | 82  |
| 2. Vývoj k centralizované monarchii v Anglii . . . . .                                                                               | 95  |
| 3. Vývoj k centralizované monarchii v Portugalsku a ve Španělsku . . . . .                                                           | 104 |
| <i>Kapitola V. Pád byzantské říše a státy střední a jihovýchodní Evropy</i> . . . . .                                                | 110 |
| 1. Pozdní byzantská společnost (13.—15. stol.) (V. Hrochová) . . . . .                                                               | 110 |
| 2. Vytvoření jihovýchodoslovanských států (A. Teichová) . . . . .                                                                    | 114 |
| 3. Vznik a rozmach říše turecké (J. Veselá) . . . . .                                                                                | 117 |
| 4. Vývoj uherského království v období rozvitého feudalismu (J. Veselá) . . . . .                                                    | 122 |
| 5. Polsko od poloviny 12. století do poloviny 15. století (na podkladě materiálu B. Krzemiënské zpracovala A. Teichová) . . . . .    | 125 |
| <i>Kapitola VI. Evropská kultura a ideologie od 12. století do 15. století</i> (F. Šmahel) . . . . .                                 | 132 |
| 1. Kultura a společnost — hlavní proudy a tendence . . . . .                                                                         | 134 |
| 2. Scholastická učenost a vznik universit . . . . .                                                                                  | 142 |
| 3. Počátky literatury v národním jazyce. Gotické umění . . . . .                                                                     | 151 |
| 4. Ideologické kontexty proticírkevní opozice . . . . .                                                                              | 164 |
| <i>Kapitola VII. Prvá krize feudalismu</i> (F. Šmahel) . . . . .                                                                     | 169 |

|                                                                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| HLAVA V. POZDNÍ FEUDALISMUS . . . . .                                                                                              | 178 |
| Základní literatura . . . . .                                                                                                      | 179 |
| <i>Kapitola I. Renesance</i> (F. Šmahel) . . . . .                                                                                 | 181 |
| 1. Předpoklady a počátky rané renesance ve Florencii . . . . .                                                                     | 183 |
| 2. Věk kondotiérů a klasické renesance . . . . .                                                                                   | 198 |
| 3. Renesance v zaalpských zemích . . . . .                                                                                         | 216 |
| <i>Kapitola II. Velké zeměpisné objevy</i> (R. Anděl) . . . . .                                                                    | 234 |
| 1. Předpoklady zeměpisných objevů . . . . .                                                                                        | 234 |
| 2. Objevné plavby . . . . .                                                                                                        | 236 |
| 3. Význam a důsledky zeměpisných objevů . . . . .                                                                                  | 245 |
| <i>Kapitola III. Nástup reformace v Evropě</i> (M. Hroch) . . . . .                                                                | 247 |
| 1. Sociálně ekonomické a kulturní předpoklady reformace . . . . .                                                                  | 247 |
| 2. Nástup reformace a její ideologie . . . . .                                                                                     | 250 |
| 3. Německá selská válka a zápas o prosazení reformace ve střední Evropě . . . . .                                                  | 256 |
| 4. Rozšíření reformace v Evropě . . . . .                                                                                          | 268 |
| <i>Kapitola IV. Upevnění panovnické moci a počátky feudálního absolutismu</i> (M. Hroch) . . . . .                                 | 273 |
| 1. Vnitropolitický vývoj a reformace v Anglii za prvních Tudorců . . . . .                                                         | 273 |
| 2. Upevnění královské moci a státní jednoty ve Francii . . . . .                                                                   | 278 |
| 3. Základy habsburského absolutismu ve Španělsku . . . . .                                                                         | 283 |
| 4. Osmanská říše (J. Veselá) . . . . .                                                                                             | 288 |
| 5. Zápas panovnické moci se šlechtou a magnáty v Polsku . . . . .                                                                  | 294 |
| 6. Základní faktory nastupujícího absolutismu . . . . .                                                                            | 297 |
| <i>Kapitola V. Zápas o mocenskou převahu v Evropě</i> (M. Hroch) . . . . .                                                         | 299 |
| HLAVA VI. NA CESTĚ K VŠEOBECNÉ KRIZI FEUDALISMU . . . . .                                                                          | 306 |
| <i>Kapitola I. Nástup kapitalistických vztahů v evropské ekonomice</i> (M. Hroch) . . . . .                                        | 307 |
| 1. Protikladné tendence ve vývoji zemědělské výroby během 16. století . . . . .                                                    | 307 |
| 2. Počátky kapitalismu v řemeslné výrobě . . . . .                                                                                 | 312 |
| 3. Rozvoj obchodu a rostoucí význam kupeckého kapitálu . . . . .                                                                   | 319 |
| <i>Kapitola II. Nizozemská revoluce a boj proti španělské převaze v západní Evropě do počátku 17. století</i> (M. Hroch) . . . . . | 327 |
| 1. Nizozemská buržoazní revoluce . . . . .                                                                                         | 327 |
| 2. Náboženské války ve Francii a jejich výsledky . . . . .                                                                         | 336 |
| 3. Alžbětinská Anglie a její boj proti španělské expanzi . . . . .                                                                 | 341 |
| 4. Španělský absolutismus za vlády Filipa II. . . . .                                                                              | 346 |

|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Kapitola III. Nástup katolické protireformace</i> (M. Hroch)                 | 349 |
| <i>Kapitola IV. Zápasy o převahu ve střední a východní Evropě</i><br>(M. Hroch) | 353 |
| 1. Boje o Dominium Maris Baltici a o východní Pobaltí                           | 353 |
| 2. Německá říše po augsburském míru                                             | 355 |
| 3. Turecko-habsburský boj u Uhry (J. Veselá)                                    | 358 |
| 4. Zostření mezinárodních rozporů počátkem 17. století                          | 360 |
| <i>Kapitola V. Evropa v době třicetileté války</i> (M. Hroch)                   | 362 |
| 1. Průběh válečných událostí                                                    | 362 |
| 2. Mocenské zájmy jednotlivých států                                            | 369 |
| 3. Výsledky třicetileté války                                                   | 376 |
| 4. Charakter třicetileté války                                                  | 379 |
| Závěr                                                                           | 382 |
| Chronologický přehled                                                           | 384 |
| Seznam literatury                                                               | 390 |
| Seznam vyobrazení                                                               | 401 |
| Seznam map                                                                      | 404 |
| Jmenný rejstřík                                                                 | 405 |
| Zeměpisný rejstřík                                                              | 426 |
| Věcný rejstřík                                                                  | 436 |
| Přehledné tabulky panovníků (příloha)                                           |     |